

EESTI KEELE JA KIRJANDUSE AINEKAVA

II KOOLIASTE

5. KLASS

1. Õpetamise eesmärgid

Eesti keele õpetamise eesmärgid.

Taotletakse, et 5. klassi lõpetaja:

- suhtub austavalt eesti keelesse ja teistesse keeltesse
- oskab kasutada korrektset eesti keelt nii kõnes kui kirjas.
- oskab teha kuuldust ja loetust kokkuvõtet
- oskab õpetaja suunamisel luua eakohaseid tekste
- tunneb eesti õigekirja põhireegleid
- oskab suunamisel kasutada ÕS-i

Kirjanduse õpetamise eesmärgid.

5. klassi lõpetaja:

1. On lugenud eakohast väärtkirjandust
2. Mõistab teoses kujutatud lugu, tegelasi, elamusi.
3. Mõistab erinevaid seisukohti, mis võivad tekkida lugedes.
4. Jutustab teksti- või elamuspõhiselt, arutleb teoses toimunu üle.
5. Kirjutab omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt.
6. On õppinud kasutama vajaliku teabe hankimiseks sõnaraamatuid ja internetti.

Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine. Kirjandusõpetus taotleb küll eeskätt õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimete kujunemist ning kõlblis-emotsionaalset arengut kirjandusteoste lugemise ja mõtestamise toel, kuid kirjandustundides vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse õpilaste suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

Eesti keel ja kirjandus on 5. klassis tugevasti lõimitud, arendades eri liiki tekstide kaudu üht ja sedasama – sihipärase lugemise ja kirjutamise oskust.

5. klassi lõpetamisel õpilane:

1) lugemine

- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjanduse hulka kuuluvat raamatut
- loeb eakohast kirjanduslikku teksti lususalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist;
- tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest;

2) jutustamine

- jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel;
- jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu;

3) teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine;

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused:

- koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;
- koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu;

- leiab lõigu kesksed mõtted;
- järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha;
- kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega;
- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;

2. Õppetegevus ja läbivad teemad

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning õigekeelsus ja keelehoole.

* Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel ning internetikeskkonnas kahekesi või mitmekesi suhelda, tekste kokku võtta ja vahendada.

* Teksti vastuvõtu õpetuses kujundatakse oskust tekste valida ja leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustatakse kuulamis- ja lugemisstrateegiaid ning süvendatakse võimet teksti paremini mõista ning tekstile reageerida.

* Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adressaati ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada.

* Õigekeelsuse ja keelehoole õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest. Õpilastes arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest, omandatakse teadmisi eesti kirjakeele ja murrete stiilirikkuse ning kirjavara mitmekülgse kohta.

Õppetegevust kavandades ja korraldades :

1. Peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärgi ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingu teiste õppeainetega ja läbivate teemadega.
2. Võimaldatakse õppida üksi ja koostöös (iseseisev, paaris- ja rühmatöö), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks.
4. Arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi.
5. Kasutatakse tänapäevasel IKT-l põhinevaid õpikeskkondi, õppematerjale ja -vahendeid.
6. Laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, raamatukogu jt
7. Kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpe: rühma- ja paaritöö, esinemine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, esitlus, õpimapi koostamine.

Läbivad teemad

Põhikooli riikliku õppekava läbivad teemad on: 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine, 2) keskkond ja jätkusuutlik areng, 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, 4) kultuuriline identiteet, 5) teabekeskond, 6) tehnoloogia ja innovatsioon, 7) tervis ja ohutus, 8) väärtused ja kõlblus.

3. Õppesisu ja üldpädevused. Õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus.

Õpitulemused

- Valib juhendamise toel suhtluskanali;

- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õppesisu ja -tegevus

- Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.
- Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.
- Suuline arvamused avaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamine.

Üldpädevused: Sotsiaalne ja kodanikupädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, digipädevus

Teksti vastuvõtt

Õpitulemused

- loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi;
- valib juhendamise toel oma lugemisvara

Teksti vastuvõtt

Õppesisu ja -tegevus

- Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted.
- Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid.
- Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart).
- Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutus).
- Kuuldu konspekteerimine.
- Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.
- Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.

Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, õpipädevus

Tekstiloome

Õpitulemused

- jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);

Tekstiloome

Õppesisu ja -tegevus

- Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline.
- Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine.
- Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine.

- Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.
- Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus.
- Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.
- Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.

Üldpädevused: Väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, õpipädevus, digipädevus

Õigekeelsus ja keelehoole Õpitulemused

- tunneb eesti keele häälikusüsteemi,
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

Õigekeelsus ja keelehoole Õppesisu ja -tegevus

Üldteemad

Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.

Häälikuõpetus ja õigekiri

Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).

Sõnavaraõpetus

Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus

Sõnaliigid: tegusõnad, käandsõnad ja muutumatud sõnad.

Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.

Käandsõna. Käandsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist.

Ainsus ja mitmus.

Lauseõpetus

Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlause. Koondlause kasutamine tekstis.

Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.

Muud õigekirja teemad

Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.

Üldpädevused: õpipädevus, digipädevus

4. Hindamine

Hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sealhulgas esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele; õpilaste individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

Hoiakutele (nt huvitatus, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse hinnanguid. Õpetaja tagasisidestab õpilasele õpitegevust, kasutades kujundava hindamise võtteid.

Hinnatakse õpilase:

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust,
- 2) tekstide vastuvõttu,
- 3) tekstiloomet,
- 4) tekstide õigekeelsust.

Kirjanduse õppimisel hinnatakse II kooliastmes:

- 1) teoste lugemist ning tutvustamist,
- 2) jutustamist,
- 3) tekstide tõlgendamist ja analüüsi, kirjandusliku kujundi mõistmist,
- 4) teksti esitust ja omaloomingut.